

першочергові завдання та розробити індивідуальну програму подальшого ефективного навчання, виховання та соціалізації. Прогноз залежить від ступеня тяжкості аутистичних розладів, наявності чи відсутності органічних уражень, розвитку інтелекту, мови та своєчасності лікувальних заходів. Відомо, що за відсутності лікування, корекційної допомоги майже 70% дітей з аутизмом мають надалі тяжкі інвалідизуючі порушення та потребують постійного догляду сторонніх осіб. Своєчасне лікувально-корекційне втручання значно покращує прогноз. Тому рання діагностика та ранні інтервенції можуть змінити ситуацію на краще. Застосування скринінгових інструментаріїв дозволяє вчасно запідозрити розлад загального розвитку.

Потрібно скоординувати зусилля та налагодити взаємодію практичних психологів дитячих дошкільних закладів, дитячих неврологів та дитячих психіатрів територіальних установ охорони здоров'я, сімейних лікарів задля забезпечення ранньої діагностики та терапії розладів загального розвитку.

Список використаних джерел

1. Вимоги до програмно-цільового обслуговування дітей з розладами зі спектра аутизму (методичні рекомендації). Установа – розробник : НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України / укл.: І. А. Марценковський, Я. Б. Бікшаєва, О.В. Ткачова. – К., 2009. – 31 с.
2. Марценковський І.А. Матеріали VI міжрегіональна науковопрактична конференція. Аутизм та розлади аутистичного спектру у дітей. Питання та відповіді. – Херсон, 2011. – С. 6-7.
3. Ранний детский аутизм / Под ред. Т.А. Власовой, В.В.Лебединского, К.С.Лебединской. – М., 1981. – 321 с.
4. Аппе Ф. Введение в психологическую теорию аутизма. – М.: Теревинф, 2006. – 215 с. 7. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія. – К.: Знання, 2009. – 385 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Куліш О.В.

Левченко В.В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ПСИХОКОРЕКЦІЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ У ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Психологічна корекція – один з видів психологічної допомоги; діяльність, спрямована на виправлення особливостей психологічного розвитку, які не відповідають оптимальній моделі, за допомогою спеціальних засобів психологічного впливу; а також – діяльність, спрямована на формування у людини потрібних психологічних якостей для підвищення її соціалізації і адаптації до умов життя.

Специфіка проблем і індивідуальні особливості клієнта визначають застосування того чи іншого виду психокорекційного впливу. Залежно від спрямованості корекції Д.Б. Ельконін пропонував розрізняти дві форми корекції: симптоматичну і каузальну. Симптоматична корекція передбачає короткочасний вплив з метою зняття гострих симптомів відхилень у розвитку. Каузальна корекція спрямована на джерела і причини відхилень.

За масштабами вирішуваних завдань психокорекція може бути загальною, приватною та спеціальною. Загальна корекція передбачає заходи, спрямовані на нормалізацію мікросередовища клієнта, що регулюють психофізичні, емоційні впливи відповідно до вікових та індивідуальних можливостей особистості. Приватна психокорекція – це набір психологічних впливів, що представляють собою адаптовані психокорекційні прийоми і методики, застосовані в роботі, а також спеціально розроблені системи психокорекційних заходів, заснованих на провідних формах діяльності, рівнях спілкування, способах мислення і саморегуляції. Спеціальна психокорекція - це комплекс прийомів, методик і організаційних форм роботи, які є найбільш ефективними для досягнення конкретних завдань формування особистості, окремих її властивостей або психічних функцій, що виявляються в утрудненій адаптації (на поведінковому рівні це проявляється у сором'язливість, агресивність, невпевненість, конфліктність тощо).

Різновидами психокорекційних впливів є: переконання, навіювання, наслідування, підкріплення.

В науковій літературі виділяють дві основні форми психокорекції: індивідуальна та групова. Індивідуальна психокорекція спрямована винятково на взаємодію психолога і клієнта, за відсутності сторонніх осіб. У груповій психокорекції – робота відбувається з групою клієнтів зі схожими проблемами, ефект досягається за рахунок взаємного впливу учасників групи один на одного.

Нестабільні соціально-економічні умови життєдіяльності людини призвели до різкого збільшення порушень нервово-психічного характеру. Одним з таких порушень є підвищений рівень тривожності, який являє собою найбільш значний фактор ризику, що призводить до нервово-психічних захворювань людини.

«Anxiety» в перекладі з англійської означає сильне бажання, тугу, занепокоєння. Дослідники, які досліджували феномен тривожності використовували цей термін для позначення занепокоєння, тривоги. Б.Босселмен, Дон Байрн, Д. Льюїс пов'язують появу занепокоєння і тривоги з виникненням страху як невротичну реакцію, викликану зовнішніми обставинами і внутрішніми стимулами [1].

Виникнення і закріплення тривожних станів пов'язані з незадоволенням провідних вікових потреб особистості [2]. Як стійке особистісне утворення тривожність наростає в юнацькому віці та опосередковується особливостями «Я-концепції», тобто відношенням до себе. Посилення тривожності відбувається згідно з механізмом «замкнутого психологічного кола», що веде до накопичення і поглиблення негативного емоційного досвіду, який породжує негативні прогностичні оцінки й сприяє посиленню і збереженню тривожності.

Юнацький вік – непростий етап життя індивіда. На даному етапі розвитку остаточно формується особистість індивіда і її подальше життя. Тому юнакові важливо відчувати себе значимим, а також розвивати навички комунікації, які забезпечують активну взаємодію з соціумом. Високий рівень тривожності може створити перешкоди на даному етапі, оскільки замкнутість і постійне очікування невдачі не дозволятимуть особистості почувати себе комфортно та вільно.

Зазвичай висока тривожність юнаків характеризується нестійкою самооцінкою, адже постійне відчуття страху призводить до того, що вони рідко проявляють ініціативу. Це свідчить про внутрішню емоційну непристосованість особистості до певного типу ситуації. Результатом їхньої безініціативності може слугувати бажання однолітків домінувати над ними, яке, в свою чергу, проявляється у тенденції уникати будь-якої взаємодії з оточенням.

Згідно поглядів Л.М. Аболіна, вагомого значення в розвитку особистості відіграє емоційна сфера. Досліджуючи закономірності емоційного стану, науковець вводить новий психологічний термін – «емоційне здоров'я». Емоційне здоров'я – системоутворюючий фактор буття людини і функціональний прояв її соціально-психологічної зрілості, потенційна спрямованість жити в злагоді з собою й іншими. Людина з високим рівнем емоційного здоров'я є більш стресостійкою, коли його рівень знижуються можуть виникати негативні емоції: тривога, агресія, депресія тощо [3]. Тоді необхідності набуває психологічна корекція з метою адаптивного існування особистості у соціумі.

Найважливішою складовою психокорекції є робота з юнаками, орієнтована на вироблення і зміцнення впевненості в собі, власних критеріїв успішності, вміння поводити себе у важких ситуаціях, справлятися у випадках неуспіху. У психокорекційній роботі доцільно використовувати методи активного соціально-психологічного навчання, зокрема, соціально-психологічний тренінг – метод психологічного впливу, який відбувається в процесі інтенсивної групової взаємодії, основною метою якого є розвиток соціально-психологічної компетентності особистості. В межах соціально-психологічного тренінгу використовуються елементи групової дискусії, рольові ігри, проективне малювання, музикотерапія, психотерапевтичні прийоми (вербалізація почуттів, візуалізація, надання зворотного зв'язку, арттерапевтичні та психодраматичні техніки), вправи з елементами релаксації та саморегуляції. В якості допоміжного засобу поряд з соціально-психологічним тренінгом

використовуються спеціально розроблені щоденники самопізнання, що містять завдання для самоаналізу та рефлексії, матеріали для домашніх завдань, психодіагностичні методики, які юнаки спроможні виконати самостійно [4]. Для дослідження ефективності застосованих методів варто звернутися до послідовних психодіагностичних зрізів, які проводяться до початку психокорекційної роботи та після її завершення.

При профілактиці тривожності робота спрямовується перш за все на оптимізацію тих областей, з якими пов'язані «вікові піки» тривожності для кожного періоду, при психокорекції – подолання тривожності, а також, крім цього, на індивідуальні «зони уразливості», характерні для конкретного індивіда даної вікової категорії. Цінним для цього є вироблення власних ефективних моделей поведінки в значущих, в тому числі оціночних для людини, ситуаціях. Така робота вимагає значної уваги психолога до індивіда і поза межами тренінгів, групових, індивідуальних занять тощо. Необхідна тривала допомога, обговорення з студентом реалізації нових навичок і умінь, розбір труднощів і помилок, внесення корективів у засвоєні способи, а найголовніше – постійна підтримка з боку психолога.

Список використаних джерел

1. Астапов В.Н. Функциональный подход к изучению состояния тревоги / В.Н. Астапов // Психологический журнал. – 1992. – №5 – С. 18-22.
2. Хорни К. Собрание сочинений в 3-х т. – М. : Смысл, 1997. – 1736 с.
3. Аболин Л.М. Психологические механизмы эмоциональной устойчивости человека / Л.М. Аболин. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1987. – 261 с.
4. Зайцев Ю.В. Тревожность в подростковом и раннем юношеском возрасте (диагностика, профилактика, коррекция). / Ю. Зайцев, А. Хван. – Кемерово, 2006. – 112 с.

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент Сірик І.В.

Мендело В.В.

Одеський національний морський університет

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ОСОБИСТОСТІ

Актуальність даної теми розглядається структурний елемент емоційного інтелекту як складова частина особистості, його вплив на соціальну упішність особистості, професійний ріст, вміння будувати міжособистісні відносини.

Об'єкт дослідження - емоційний інтелект.

Предмет дослідження - емоційний інтелект як складова особистості.

Концепцію емоційного інтелекту заснували Д.Карузо, П.Саловей и Дж. Майер, П. Салов-Карузо, Д. Гоулман.

Вплив емоційного інтелекту на сфери життя людини описували А. Тихомиров, І. Андрєєва, Е. везе, А. Петровська, О. Білоконь.

І.В. Андрєєва писала, що емоційний інтелект «є набагато більш важливим фактором, який сприяє успіху людини, ніж» звичайний »інтелект - IQ. Саме завдяки йому особистість має можливість стати великим бізнесменом, топ-менеджером і ефективним політиком »[1, с. 78].

У вітчизняній психологічній науці найбільш відомою є концепція емоційного інтелекту, розроблена Д.В. Люсин. Спочатку вчений визначив сутність поняття «емоційний інтелект» як здатність до розуміння своїх і чужих емоцій і управління ними [4].

Емоційний інтелект не тільки відображає певний аспект внутрішнього світу людини, а й породжує конкретні форми розумного зовнішньої поведінки. Взаємозв'язок між внутрішнім і зовнішнім досить складна: «...зовнішній аспект поведінки не визначає її однозначно, тому що акт діяльності сам виступає як єдність внутрішнього і зовнішнього, а не тільки як зовнішній акт, який тільки ззовні співвідноситься з свідомістю» [5, с. 11].